

“ARAMIZDA MUTABIK KALDIK, ÖYLE DEĞİL Mİ?”

Asgari Ücret Aralık 2022 Sürecinin Üçüncü Toplantı Öncesindeki Evresi

Prof. Dr. Mesut Gülmez

*Başlıktaki cümle ve soru, Cumhurbaşkanı'nındır.
Aralık 2022 asgari ücret sürecinin özü ve özetidir.*

*“Mutabık” kalıp asgari ücret kararı alanlar, üç kişidir:
Cumhurbaşkanı, ÇSG Bakanı ve Komisyon üyesi TİSK temsilcisi.*

Başlıktaki soruya verilen yanıtlar şöyledir:

Solundaki Akkol: “Evet efendim!”

Sağındaki Bilgin: “Sağ olun efendim!”

Basın toplantısı tokalaşmalarla sona erdi.

2023'te uygulanacak asgari ücretin belirlenmesiyle ilgili Aralık 2022 süreci, 30 Kasım ve 1 Aralık'ta Talimat Hukuku'nun **keşfedilen yeni hukuksuzluklarıyla başladı!**

22 Aralık'ta da, **asgari ücret tarihinde benzeri görülmemiş yepyeni hukuksuzluklarla “fıilen” sona erdirildi.** Sona ermedi, erdirildi.

Hukuksuzluklar, Aralık 2021 ve Haziran-Temmuz 2022 süreçlerindeki hukuksuzlukları da arattı!

I. ANIMSATMALAR

Önce, Aralık 2021 ve Haziran-Temmuz 2022 süreçleriyle ilgili kısa anımsatmalar yapayım:

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun Aralık 2021 sürecinde yaptığı çalışmalar ve “görüş” olarak nitelenen, dolayısıyla “kesin” olmayan bir karar ile yürürlükteki “biçimsel” hukuk, **fıilen Cumhuriyet / Talimat Hukuku'na uyarlanmıştı.** Çünkü Komisyon, ÇSG Bakanlığı'na

“4.000 liranın üzerinde olması gerektiği” yönünde “görüş” bildirmişti. Bakanlık da bu görüşü, Cumhurbaşkanı’nın “şahsına” aktarmıştı!

Komisyon’un fiili “yetki devri” üzerine de Cumhurbaşkanı, fiilen, “**biz de asgari ücreti belirledik**” diyerek, son ve “kesin kararı” almış ve açıklamıştı!

Haziran-Temmuz 2022 süreci ise, Türk-İş Genel Başkanı’nın Cumhurbaşkanı’nı AKP Genel Merkezinde 16 Haziran’da yaptığı ziyaretten ancak on iki gün sonra başlatılmış ve iki güne sıkıştırılmıştı. Ankara’da ayın son iki günü toplanan Komisyon, ikinci ve son toplantısında ne asgari ücret kararı ve ne de üçüncü toplantı kararı almıştı.

Böylece, Aralık 2021’de “fiilen uyarlanma” olgusuyla başlayan süreç, 1 Temmuz’da “**Komisyon’un ‘fiilen’ lağvedilmesi**” olgusunun kesinleşmesiyle sonlandırılmıştı!

Aralık 2022 sürecine gelince; ilk adımın ÇSG Bakanlığı’nın üçlü yapının temsilcilerine yapılacak toplantı çağrısıyla atılması gerekirken, bu kez geçmişte benzeri olmayan bir yöntem izlendi: Takvim, ardı sıra yapılan iki toplantıda belirlendi ve kamuoyuna açıklandı.

Ama bununla sınırlı kalmayan hukuksuzluklar, sürecin sonunda başlıktaki cümlede görüldüğü gibi, benzersiz gelişmelerle sürdü ve noktalandı!

Böylece, “**fiili uyarlama**”, “**fiili lağvedilme**” süreçlerinin son aşaması, “**Komisyon, benim!**” olgusuyla noktalandı.

Gerçi Komisyon, artık ÇSG Bakanı’nın değil hukuka uygun olarak yeni yasal Başkanının başkanlığında 7, 14 ve 20 Aralık günlerinde üç toplantı yaptı. Ama, üçüncüsünde uzlaşma sağlanamadığından, daha doğru bir deyişle, yapılan bir öneri üzerinde görüşme bile yapmadığından “kesin karar” alamadı. Ve, bir daha da toplanamadı! Kamuoyuna, toplandığına ve karar aldığına ilişkin hiçbir açıklama yapılmadı.

Ama “fiili karar”, 22 Aralık’ta yukarıdaki sözlerle açıklandı! Komisyon’un devlet kanadından da bir üyesinin, yani hiç değilse üç toplantıya Başkanlık yapan üyesinin bile bulunmadığı basın toplantısında, 1 Temmuz 2022’de olduğu gibi, resmî bir Komisyon toplantısı yapılmaksızın ve dolayısıyla karar olmaksızın Cumhurbaşkanı’nca kamuoyuna açıklandı!

Bir hafta sonra yayınlanan kararda ise, “dört” toplantı yapıldığı yazıldı! Bu kez, toplantı sayısında “resmî itiraf” anlamına gelecek bir “hata” yapılmadı!

Kararı açıklayan Cumhurbaşkanı olduğuna göre, “fiilen” Komisyon Başkanlığı görevini üstlenmişti. ÇSG Bakanı Bilgin de, Bakanlığının iki yasal üyesinden birini “fiilen” temsil ediyor olmalıydı! ¹

Cumhurbaşkanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı web sayfalarında yayınlanan yazılı açıklamalarda yer verilmeyen, basın toplantısının Cumhurbaşkanlığı sitesinde yayınlanan video kaydındaki konuşmadan aktardığım yukarıdaki tarihsel diyalog, asgari ücret tutarının açıklanmasının hemen öncesinde, “fiili uzlaşma”yı onayla(t)mak üzere geçti ve gerçekleşti.

Böylece Aralık 2022 sürecinde, önceki “fiili uyarlama” ve “fiili lağvedilme” olgularına “**Komisyon, benim!**” anlamına gelen bir yenisi eklendi: Bir kez daha Komisyon toplantısız ve kararsız olarak kamuoyuna duyurulan asgari ücret tutarı, açıklandığı 22 Aralık günü ve gecesi, Resmî Gazete’nin “mükerrer” sayısında da olsa yayınlanmadı.

Yayınlanması, ancak bir hafta sonra ve yazılmakta olduğunu düşündüğüm (!) karşıoy yazısız gerçekleşti.

¹ “2023 Yılında Uygulanacak Yeni Asgari Ücret 8 Bin 506 TL Olarak Belirlendi”, 22 Aralık 2022, Perşembe,

II. HUKUKSUZLUKLAR SÜRECİNİN ÖN ADIMLARI

Hukuksuzluklar dizisi, Cumhurbaşkanı'nın Saray'da / Külliye'de, 30 Kasım'da, iki Bakan ile yaptığı görüşmeyle başladı: ÇSG Bakanı Vedat Bilgin ve Hazine ve Maliye Bakanı Nurettin Nebati.

Sonra da ÇSG Bakanı, bu toplantıda alındığı anlaşılan karar üzerine, hemen ertesi gün 1 Aralık'ta Bakanlıkta, AÜT Komisyonu'nun işçi ve işveren kanatlarının 5'er temsilcisini belirleyen iki Konfederasyonun Başkanları Ergün Atalay ve Özgür Burak Akkol ile toplandı.

Komisyon'un, toplantı tarihleri ve yeri belirlendi. Komisyon üyelerinden Başkanlık görevini yerine getiren Çalışma Genel Müdür'ü ile Türk-İş delegasyonunun Başkanlığını yapan üyenin değiştiği açıklandı.

Bakanlıktaki toplantıya katılan üç kişiden ikisi Komisyon üyesidir. Bakan, üye değildir. Bu üç kişinin toplantı tarihleri konusunda aldığı kararlar, uzlaşarak da olsa, kuşkusuz **Komisyon'un resmî kararı değildir. Ama Komisyonu “fiilen” bağlamaktadır.** Bu da kanımca, en azından, çağrı üzerine toplanacak **Komisyon'un izleyen toplantı tarihlerini belirleme yetkisinin gasp edilmesi** anlamına gelir.

Ancak Komisyon, ilk toplantı tarihini “Komisyon'u toplantıya çağırma” olarak değerlendirilebilse de, çalışmalarının seyrine ve inceleyip değerlendirmesi gereken ekonomik ve sosyal belge ve verilerin durumuna göre ikinci tarihi değiştirmesine bir engel olmamak gerekir.

Saray ve Bakanlık toplantılarında belirlenen takvimde yalnızca iki tarih saptanmış olması anlamsız değildir kuşkusuz. Haziran 2022 sürecinde olduğu gibi, iki güne sıkıştırılan Komisyon çalışma ve toplantıların, özellikle Aralık sonuna doğru açıklanan açlık ve yoksulluk sınırlarından önce sonuçlanmasının ve kararın “süratle” alınmasının istendiğini düşündürmektedir.

1. İlk Resmî Toplantı Öncesi:

Takvimin Belirlenmesi ve Açıklanması

Aralık 2022 asgari ücret sürecini, Komisyon'un 7, 14 ve 20 Aralık günlerinde yaptığı üç resmî toplantı öncesindeki iki gayri resmî toplantıyla ilgili açıklamalara değinerek incelemeye başlayacağım.

Asgari ücret sorunu, 2022'nin ikinci yarısına ilişkin tutarının 5.500 TL olarak belirlenmesinden sonra da gündemde kalmayı sürdürdü. Çünkü, henüz başlangıçta, asgari ücret, Türk-İş'in 28 Haziran'da açıkladığı 6.391 TL tutarındaki açlık sınırının 891 TL altında kalmıştı!

Anımsayalım: İlk toplantı bu açıklamadan bir gün sonra 29 Haziran'da yapılmıştı. Ve **Nazmi Irgat** da, ikinci ve son toplantının yapıldığı 30 Haziran toplantısı çıkışında, Türk-İş adına açıkça bir “rakam” (sayı) vermemiş olsa da, **6.361 TL'nin alt sınır olduğunu örtük bir dille söylemeye çalışmıştı...**

Önceki Aralık 2021 ve Haziran-Temmuz asgari ücret süreçlerinde “rakam” vermektense özellikle kaçınan Türk-İş Genel Başkanı, bu kez erken konuştu. Aralık 2022 sürecinin Saray'da ve Bakanlıkta belirlenip açıklanan takvimi konusunda bilgi verirken, **2023'te uygulanacak asgari ücret için “kırmızı çizgi”yi de açıkladı.**

Bu çizgi, Türk-İş'in Saray'daki üçlü toplantının yapıldığı gün 30 Kasım'da açıkladığı 7.785 TL idi.

Ve Aralık 2022'ye gelindiğinde, 1 Temmuz 2022'de belirlenen 5.500 TL ile 30 Kasım'da açıklanan açlık sınırı arasındaki **makas, - (eksi) 891 TL'den – (eksi) 2.285 TL'ye yükselmişti!**

2. Kırmızı Çizgi ve Asgari Ücret: Atalay'ın Açıklaması

Asgari ücretin kırmızı çizgisi sorunu, Aralık 2022 sürecinde Komisyon toplantıları başlamadan gündeme geldi. Getiren, Ergün Atalay idi. Açıklamayı da, Komisyon için toplantı çağrısı bile yapılmadan, Aralık 2022 süreciyle ilgili takvimin belirlendiği gün yapmıştı...

Çünkü 1 Temmuz'da açıklanan asgari ücret, açlık sınırının 891 TL altında başladığı beş aylık dönem sonunda, **30 Kasım itibarıyla 2.285 TL altına düşmüştü (% 41,5).**

Aralık 2022 sonunda ise, bu oranın daha yükseleceğine kuşku yoktu. Bu nedenle de, Komisyon çalışmalarının Aralık'ın son haftasına girmeden sonlanması gerekiyordu!

Takvimin erken belirlenmesi ve 2023'te uygulanacak asgari ücretin önceki iki süreçte olduğu gibi "süratle" kararlaştırılmasının amacı da buydu.

Nitekim, 28 Aralık 2022'de açıklanan açlık sınırı, 8.130 TL'ye yükselmişti! ²

3. 30 Kasım: Saray'da Üçlü Toplantı ve Takvimin Belirlenmesi

7 Aralık'ta birinci toplantısını yapması kararlaştırılan AÜT Komisyonu'nun çalışma program ve takvimi konusundaki ilk görüşme, 30 Kasım'da Saray'da yapıldı. 2023'te uygulanacak asgari ücret tutarını belirleme sürecinin yürürlükteki hukukta öngörülmeleyen ilk "fiili ve politik" adımı, yürütme organının başı ve iki Bakanın 30 Kasım'da Saray'da yaptığı üçlü toplantıda atıldı. Yasal olan, ÇSG Bakanlığı'nın tarih vererek toplantı çağrısı yapması idi. Saray'daki bu toplantının, toplantı çağrısını izleyen günlerde, Komisyon'un ilk toplantısı öncesinde yapılmasına, kuşkusuz hiçbir engel yoktu.

Saray toplantısında, Cumhurbaşkanı, Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin ile görüştü. Yapılan açıklamalardan, konunun "asgari ücret zammı" olduğu anlaşılıyordu. Bir de, EYT sorunu...

Basında yer alan haberlere göre, ertesi gün 1 Aralık'ta da, Bakan Bilgin, "asgari ücret görüşmeleri için TÜRK-İŞ ve TİSK başkanlarıyla bir araya gel(di)." ³ Bu ikinci toplantı kararının da, Saray'daki toplantıda alındığı, bununla kalmayıp Komisyon toplantı tarihlerinin de belirlendiği söylenebilir.

Bir habere göre **Bilgin**, Saray'daki 30 Kasım görüşmesi sonunda yaptığı açıklamada:

"Asgari ücret görüşmelerinin takviminin belirlenmesi için yarın TÜRK-İŞ Genel Başkanı Ergün Atalay ve TİSK Yönetim Kurulu Başkanı Özgür Burak Akkol ile görüşeceklerini anımsatan **Bilgin, gelecek hafta da Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun toplanacağını** dile getirdi.

Atalay ve Akkol ile komisyon toplantısıyla **başlayacak sürecin şartlarını müzakere edeceklerini vurgulayan Atalay (doğrusu Bilgin)**, asgari ücret başta olmak üzere çalışma hayatıyla ilgili konularda HAK-İŞ Genel Başkanı Mahmut Arslan ve DİSK

² *Türk-İş Haber Bülteni*, 28 Aralık 2022;

"Aralık 2022 Açlık ve Yoksulluk Sınırı", 30 Aralık 2022 Açlık & Yoksulluk, Arşiv, <https://www.turkis.org.tr/aralik-2022-aclik-ve-yoksulluk-siniri/>

³ "Son Dakika... Saray'da asgari ücret ve EYT zirvesi: Erdoğan, Nebati ve Bilgin ile görüşüyor", 30 Kasım 2022 Çarşamba, 19:10; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/son-dakika-sarayda-asgari-ucret-ve-eyt-zirvesi-2007763>.

Genel Başkanı Arzu Çerkezoğlu ile de görüşeceğini duyurdu.”⁴

30 Kasım günlü aynı haberde, “... Asgari Ücret Tespit Komisyonu yarın ilk toplantısını yapacak” denilerek, Bilgin’in Türk- İş ve TİSK Başkanlarıyla gerçekleştireceği toplantının “Komisyon toplantısı” olarak tanımlanması ilginçtir. Öte yandan, bu habere, Bilgin’in beklenen artış konusunda uyarıda bulunduğu da anlaşılıyor. Çünkü Bakan Bilgin’in, zam konusunda yöneltilen “**Yüzde 50 zam olur mu?**” sorusuna verdiği şu yanıt anımsatıldı:

“Hayali değil gerçekçi bir rakam üzerinde durmak lazım.”

Bu “gerçekçi” rakamın (sayının), Saray toplantısında gündeme gelmemiş olması olası değildir. Bir başka haberde de, Bilgin’in, “Asgari Ücret Tespit Komisyonunun çalışma takviminin belirlenmesi için perşembe günü TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay ve TİSK Yönetim Kurulu Başkanı Özgür Burak Akkol ile bir araya gelece(ği)” belirtildi.⁵ Bilgin de bunu açıklamıştı zaten...

30 Kasım’daki “kulis” haberlerinden biri, asgari ücretin alt sınırıyla ilgiliydi ve şöyleydi:

*“Aralık ayında başlayacak asgari ücret görüşmeleri öncesinde pazarlığın 7500-8000 TL bandında yürüyeceği, **Türk-İş’in alt sınırının 8 bin lira olduğu ifade edil(di).**”⁶*

Bu bilgiler çerçevesinde, 30 Kasım’daki Saray toplantısı ve özellikle 1 Aralıktaki Bakanlık toplantısı için, şu soruları yöneltmek gerekmez mi?

“30 Kasım Saray toplantısı, Aralık 2021 ve Haziran/Temmuz 2022 süreçlerinde uygulanan Talimat Hukuku’nun, Aralık 2022 sürecindeki ilk adımı değil midir?”

Komisyon toplantılarının, bu kez de, kendisi dışında belirlenen çalışma takvimi uyarınca kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmamış mıdır?

4. 1 Aralık: Bakanlıkta Üçlü Toplantı ve Takvimin Açıklanması

Anadolu Ajansı ve bazı gazetelerdeki bu kaynağa dayalı haberlere göre, 1 Aralık toplantısı **Bakan Bilgin’in “daveti üzerine”** yapıldı.

Aslında, Türk-İş Genel Başkanı ile TİSK Yönetim Kurulu Başkanı’nın katıldığı toplantıda, tarih ve saatleriyle Komisyon’un resmî toplantılarının takvimi belirlenmişti.

Atalay, “yaklaşık 30 dakika görüştiklerini” belirttiği toplantı sonrasında açıklamalar yaptı.^{7, 8}

- ⁴ 2022-11-30 17:05:00 | Son Güncelleme : 2022-11-30 17:05:57;
<https://www.turkiyegazetesi.com.tr/ekonomi/asgari-ucret-toplantisi-2022-son-dakika-asgari-ucret-toplantisi-ne-zaman-saat-kacta-931045>;
- ⁵ “Asgari Ücret Ne Kadar Olacak? Asgari ücret toplantısı ne zaman yapılacak? Bakan Bilgin’den asgari ücret toplantısı açıklaması...”; Güncelleme Tarihi: Kasım 30, 2022 07:20;
#Asgari Ücret#Asgari Ücret Toplantısı Ne Zaman#Asgari Ücret Ne Zaman Belirlenecek; Oluşturulma Tarihi: Kasım 30, 2022 07:20; <https://www.hurriyet.com.tr/bilgi/galeri-asgari-ucret-toplantisi-tarihi-belli-oldu-bakan-bilgin-2023-asgari-ucret-toplantisinin-yapilacagi-haftayi-acikladi-42179087/1>
- ⁶ “Kulis: Asgari ücrette Türk-İş’in masadaki ‘alt sınırı’ belli oldu”, 30.11.2022 19:00;
<https://www.birgun.net/haber/kulis-asgari-ucrette-turk-is-in-masadaki-alt-siniri-belli-oldu-411951>
- ⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/asgari-ucret-tespit-komisyonu-7-aralikta-toplanacak/2753109>; 1 Aralık, 2022, Ankara;
AA, 01 Aralık 2022 Perşembe, 15:44; <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/son-dakika-asgari-ucret-ne-kadar-olacak-turk-is-baskani-ergun-atalay-acikladi-asgari-ucret-takvimi-belli-oldu-2008013>.
01 Aralık 2022 Perşembe, 14:42; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/son-dakika-asgari-ne-kadar-olacak-tisk-baskanindan-aciklama-2007989>.
“Asgari Ücret Tespit Komisyonu’nun takvimi belli oldu”, 01.12.2022 13:35; <https://www.birgun.net/haber/asgari-ucret-tespit-komisyonu-nun-takvimi-belli-oldu-412051>
- ⁸ Türk-İş web sayfasında da, Anadolu Ajansı’nın verdiği bilgiler aktarılmıştır: “Genel Başkan Atalay, ‘Gelir Vergisi İle İlgili Düzenleme Gerekliyor’”, 1 Aralık 2022, Arşiv, Manşet;

Buna göre, “ilk resmî toplantı”nın 7 Aralık’ta ve saat 14.00’te, ikinci toplantının da 14 Aralıkta ve aynı saatte Bakanlık’ta yapılması kararlaştırıldı.

“30 Kasım ve 1 Aralık toplantılarının anlamı nedir? sorusunun yanıtı şudur kanımca:

Komisyon’un, ÇSG Bakanlığı’nın çağrısıyla toplantılarına başlaması yerine, Saray’daki toplantının ertesi gün işçi ve işveren kanatlarının Başkanlarının Bakanlığa davet edilmesi yönteminin izlenmiş olması, gerçekte Komisyona çalışma takviminin dayatılmasıdır.

Yukarıdaki soruya, bir ekleme daha yapmak gerekiyor: Bir başka örneği bulunup bulunmadığı konusunda herhangi bir bilgimin bulunmadığı **bu yöntem, Saray’daki toplantıda mı kararlaştırıldı?**

Atalay’ın 1 Aralık toplantısı konusunda verdiği bilgilerden şu ikisi, özellikle dikkat çekicidir:

“Yeni Çalışma Genel Müdürü komisyonda oluyor. Bizim TÜRK-İŞ’ten uzun yıllar komisyona aynı arkadaşlarımız devam ediyor. **Nazmi Bey bununla ilgili bizden affını istedi.** Genel Sekreterimizi verdik, Pevrul Bey komisyonda olacak.”

“İlginç” bulduğum ilk bilgi, Komisyon’a “Yeni Çalışma Genel Müdürü”nün katılmasıyla ilgilidir.

İlginç saydığım ikinci bilgi, Nazmi Irgat’ın Komisyon üyeliğinden “affını iste(miş)” olmasıdır. Kuşkusuz, Türk-İş’in yetkili organlarının her toplantı için Komisyon üyelerini belirme yetkisi vardır ve tartışılmaz. Ama Nazmi Irgat’ın 30 Haziran toplantısı çıkışında yaptığı konuşmanın, son çözümlenmede, Komisyon’da ne asgari ücret kararı, ne de karar için yeni ve üçüncü toplantı kararı alındığının altını çizen, dolayısıyla Komisyon’un özerk ve bağımsız yapısını savunan, bu olguyu benimsemediği gösteren ve hatta tepkisini yansıtan açıklamalardır.

Atalay, Komisyon üyelerindeki değişikliklerin yanı sıra, tartışma ve tepkilere yol açan “kırmızı çizgi” sorunu konusunda da açıklama yaptı.

“4 aydır herkes konuşuyor... Bugüne kadar asgari ücretle ilgili ilk defa ben burada konuşuyorum” diyen Atalay, “Asgari ücretle ilgili rakamlar konuşulduğu zaman piyasada fiyatların arttığına işaret e(tti)” ve beklentilerini şöyle açıkladı:

“Bir an evvel bu rakam açıklandıktan sonra inşallah toplumu tebessüm ettirecek, tarafları memnun edecek bir rakam çıkarsa, arzumuz, üçümüz beraber imza atalım geçen sene olduğu gibi. Ama arzu etmediğimiz bir rakam olursa o masada olmayacağımızı her zaman ifade ediyorum, buradan yine ifade ediyorum.

Asgari ücret, yeni işe başlayanlarla ilgili... Ama öyle bir noktaya geldi ki **asgari ücret maalesef geçim ücreti oldu bu ülkede.** (...)

Gelir vergisiyle ilgili düzenleme gerekiyor.”⁹

<https://www.turkis.org.tr/genel-baskan-atalay-gelir-vergisi-ile-ilgili-duzenleme-gerekliyor/>

Ayrıca, “Türk-İş Genel Başkanı Ergün Atalay, 1 Aralık 2022 Perşembe günü TRT Haber Canlı yayınına katılarak çalışma hayatına ilişkin açıklamalarda bulundu” başlığı altında bir video eklenmiştir: 1 Aralık 2022, Arşiv, Manşet;

<https://www.turkis.org.tr/genel-baskan-atalay-trt-haber-canli-yayininda-aciklamalarda-bulundu/>

⁹ “Genel Başkan Atalay, ‘Gelir Vergisi İle İlgili Düzenleme Gerekliyor’”, 1 Aralık 2022, Arşiv, Manşet; <https://www.turkis.org.tr/genel-baskan-atalay-gelir-vergisi-ile-ilgili-duzenleme-gerekliyor/>;

1 Aralık 2022, Arşiv, Manşet; <https://www.turkis.org.tr/genel-baskan-atalay-trt-haber-canli-yayininda-aciklamalarda-bulundu/>;

“Asgari ücrette, Türk-İş’in istediği açlık sınırının altı”, 02 Aralık 2022 12:29;

<https://www.evrensel.net/haber/476025/asgari-ucrette-turk-isin-istedigi-aclik-sinirinin-alti>

5. Kırmızı Çizgi, Tepkiler ve Atalay'ın Açıklaması

Atalay'a, 1 Aralık'ta katıldığı bir televizyon programında, kamuoyunda tepki ve eleştirilere yol açan kırmızı çizgiyle ilgili şu soru yöneltildi:

“4 kişilik bir ailenin dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için gerekli rakamı 7.785 TL olarak açıkladınız. ***Bu rakamın altında bir rakam masada kabul edilebilir mi?***”

Atalay, *Sözcü*'ye yaptığı açıklamada şu yanıtı verdi:

“Açlık sınırını sanki asgari ücret olarak kabul etmişiz gibi bir algı oluşturulmaya çalışıldı. Ben pazarlık masasında bana sorulduğunda, açlık sınırı ortada **ben bunun üzerini konuşacağım demek istedim. Bugüne kadar açlık sınırının altında zam aldığımız da oldu. Ama tabanın isteği bu yöndeydi.**”

“Ben de bu soruya karşılık olarak bunu kesinlikle kabul etmeyeceğimizi, zaten onun bir açlık sınır olduğunu, bu tutarın üzerinde gelecek teklifleri görüşebileceğimizi söyledim. Yayını izleyenler benim ne demek istediğimi çok daha iyi anlarlar. Emekçilerimiz rahat olsun, biz verilmesi gereken mücadeleyi en iyi şekilde vereceğiz.”

“Bizim adımıza kabul edilmesi mümkün değil. ***Onun üstüne çıkmak gerekiyor.*** Bizim hesabımıza göre gıdada artış yüzde 138. ***Çalışma Bakanı'nın niyetinden şüphem yok.*** İşçi, dar gelirli, esnaf, kasaba gidiyor, markete gidiyor. Neyin ne olduğunu biz A'dan Z'ye biliyoruz.”¹⁰

Atalay'ın bu açıklamalarının özü ve özeti şudur:

- 1) Kuşkusuz, açlık sınırının altında zam aldıkları itirafı doğrudur.
- 2) Açıklanan açlık sınırını, “kırmızı çizgi”, yani asgari ücretin alt sınırı olarak belirtmek istediği açıktır.
Anımsayalım: Aralık 2021 sürecinde ise, “4.000 TL” olan kırmızı çizgi, ÇSG Bakanlığı'nca “Komisyon görüşü” olarak Cumhurbaşkanı'na bildirilmişti.
- 3) Tartışma, yani masadaki pazarlık, bu alt sınırın (7.785 TL'nin) üstünde bir rakam için olacaktır.
- 4) “Gıdada(ki) artış yüzde 138('dir).
- 5) Atalay'ın, ÇSG Bakanı'nın “niyetinden şüphe(si) yok(tur).” (Sözü edilen, “iyi” niyet midir?)

Bir anımsatma da, burada yapayım: Nazmi Irgat da, 1 Aralık 2021'deki ilk toplantıda, “Sayın Bakanım, sizden umutluyuz” demişti.

Bu açıklamalar, ister istemez, Aralık 2021 sürecinde, asgari ücretin “kesin tutarını belirlemek yerine, bu yetkinin, hem de gönüllü olarak, Cumhurbaşkanı'na devredilmesi yaklaşımını anımsattırıyor mu?

6. İlk Toplantı Öncesindeki Açıklamalar

Cumhurbaşkanı, TİSK'in 6 Aralık'taki 28. Genel Kurulu'nda yaptığı uzun konuşmada, birkaç cümle de asgari ücrete ayırdı. “... Son dönemde asgari ücret tespitinden, vergi dilimlerinin belirlenmesine kadar her konuda ***işverenlerimizle yakın mesai yaptık. Anlayış birliği içinde hareket ettik***” diyen Cumhurbaşkanı, masada olduğunu belirttiği asgari ücret sorununun, önceki süreçlerde de kullandığı sözcükle “süratle bitir(ileceğini)” şöyle belirtti:

¹⁰ “Başkan bu para ile gel de sen geçin”, Yayınlanma: 05:30 - 03 Aralık 2022 Güncellenme: 09:49 - 03 Aralık 2022; <https://www.sozcu.com.tr/2022/ekonomi/baskan-bu-para-ile-gel-de-sen-gecin-7514613/>;

“Asgari ücret için açıkladığı ‘kırmızı çizgileri’ tepki çeken Atalay’dan açıklama”, 03.12.2022 08:08, <https://www.birgun.net/haber/asgari-ucret-icin-acikladigi-kirmizi-cizgileri-tepki-ceken-atalay-dan-aciklama-412270>

“*Asgari ücret gibi konularda işvereni ve devletiyle gereken fedakârlıkları yaparak, çalışanlarımızın; haklarını, hukuklarını, refahlarını ne kadar iyi korursak, bu ortak hedeflerimize o derece hızlı ve güvenli ulaşabiliriz. Şu anda masada zaten bu konularımız var. Onları da süratle bitireceğiz.*”¹¹

İlk resmî toplantıdan bir gün önce yapılan TİSK Genel Kurul toplantısında, ÇSG Bakanı **Bilgin** de konuştu. 2022'nin ilk ve ikinci yarısında sayısız hukuksuzluklar içeren kararların alındığı asgari ücret politikasına “Cumhurbaşkanı'nın öncülük” yaptığını anımsatarak, asgari ücretin “temel ücret” olduğu yolunda yöneltilen eleştirilere yanıt verdi:

“Sayın *Cumhurbaşkanı'mızın öncülüğünde geçen yıl uyguladığımız asgari ücret politikası* fevkalade önemlidir. ‘Asgari ücret temel ücret oldu’ diye bir eleştiri var. Bu bilgisizliğe dayanan bir eleştiri. *Asgari ücretli oranı şu anda yüzde 37.* Asgari ücretin şöyle bir etkisi var. Biz asgari ücreti artırdığımız zaman reel ücretler de yeniden ayarlanıyor. Dolayısıyla *ortalamayı yukarıya doğru taşıyan bir asgari ücret politikasını* izlediğimizi belirtmek isterim.”¹²

Açıklamanın son cümlesinden de anlaşıldığı gibi, Bakanın kullandığı “temel ücret” kavramını “ortalama ücret” olarak anlamak gerekiyor. Bu politikanın “ortalamayı” ne ölçüde “yukarı doğru taşı(dığını)” ise, açlık sınırıyla yapılan karşılaştırmalar ortaya koymaktadır.

Aynı toplantıda, Özgür Burak **Akkol** ise, “elini taşın altına koyma” yaklaşımını sürdüreceklerini bildirmekle birlikte, asgari ücretin “makul” olması gerektiğini belirtmekten de geri kalmadı:

“... Akkol, 6 ay sonra yine 3'lü mutabakatla çalışanların emeğini enflasyona karşı koruduklarını belirterek, ‘Bunun devamı için elimizi taşın altına koymaya hazırız. Ayrıca her zaman ifade ediyoruz. *Asgari ücret taban ücrettir. Makul olması gerekir.* İmkânı ve gücü olan işverenlerimizi, bunun üzerinde ücretler vermeye de teşvik ediyoruz. Sizin huzurunuzda bunu bir kez daha söylüyorum.”¹³

Türk-İş Başkanlar Kurulu, Komisyon'un 7 Aralık saat 14:00'te yapacağı ilk toplantıdan yalnızca dört saat önce, saat 10:00'da toplanarak, çalışma yaşamı gündeminde asgari ücretin de bulunduğu konuları görüştü. Kamuoyuna duyurulmasına karar verdiği konular şunlardı:

- Anayasa uyarınca, “asgari ücretin tespitinde çalışanların *geçim şartlarının* göz önünde bulundurulması gereğine yer ver(il)me(si)”;
- “... asgari ücret belirlenirken öncelikle *insana yakışır bir yaşamı sağlayacak tutarın* temel alınması” ve “buna *refah payı* ilave edilerek enflasyon karşısında satın alma gücünün korunması gerektiği”;
- “İşçi ve ailesinin çoğu zaman tek geliri olan asgari ücretin ‘*vergi dışı bırakılması*’ ”;

¹¹ “Cumhurbaşkanı Erdoğan, TİSK Genel Kurulu'na katıldı”, 06.12.2022, <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/141998/cumhurbaskani-erdogan-tisk-genel-kurulu-na-katildi>

¹² 06 Aralık 2022, Salı, Ankara, Türkiye; <https://www.csgeb.gov.tr/haberler/bakan-bilgin-tisk-28-olagan-genel-kurulu-na-katildi/>;
AA, 06.12.2022 16:18; <https://www.birgun.net/haber/bakan-bilgin-den-asgari-ucret-aciklamasi-412659>;
Yayınlama: 06 aralık 2022 16:31, Güncelleme: 06 aralık 2022 16:40;
<https://www.dunya.com/ekonomi/ortalamanin-ustunde-asgari-ucret-politikasini-izlemeliyiz-haberi-676337>;
06 Aralık 2022 Salı, 17:06; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/bakan-vedat-bilginden-asgari-ucret-aciklamasi-2009539>.

¹³ AA, 06 Aralık 2022 Salı, 15:38; <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/tisk-yonetim-kurulu-baskani-akkol-asgari-ucret-makul-olmalı-2009508>;
06.12.2022 16:56; <https://www.birgun.net/haber/tisk-baskani-akkol-asgari-ucret-taban-ucrettir-makul-olması-gerekir-412662>

- "... işçilerin vergi nedeniyle uğradıkları **gelir kaybının önüne geçilmesi** için düzenleme yapılmasını(n) acil olarak talep e(dilmesi)";
- Taşeron işçi ve geçici işçi sorunlarının çözüme bağlanması. ¹⁴

Atalay da, Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun yaptığı toplantının ardından basına yaptığı açıklamalarda, çalışanların yaklaşık 8 milyonunun asgari ücretle geçindiğini belirterek, yine "kırmızı çizgi sorunu" üzerinde durdu:

"Benim söylediğim net, arkadaşlarımdın söylediği net. Açlık sınırı ortada. Biz masaya 5 bin 500 lira ile oturmayacağız, **açlık sınırı olan rakamla oturacağız**. Onun üzerinde işveren ve hükümet ne rakam getirecek görelim. Bu rakam kamuoyunun ve bizim katıldığımız bir rakam olursa mahsuru ("mahzuru" olsa gerek) yok. **Ama katılmadığımız bir rakam olursa o masada olmayız, bunu da imzalamayız.**" ¹⁵

Gelir vergisiyle ilgili düzenlemenin "asgari ücretten ve kamu sözleşmesinden daha önemli" ve gıda enflasyonunun da % 138 düzeyinde olduğunu anımsatan Atalay, açıklamalarını şöyle sürdürdü:

"Gıda enflasyonu ortada, yoksulluk ortada, açlık ortada. Buna göre, ülkeyi yönetenler, işverenler 'Elimizi taşın altına koyacağız' diyorlar, koysunlar görelim. **Makul bir rakam getirirlerse görelim**. Getirmezlerse biz orada olmayacağımızı ifade ettik. **Biz 5 bin 500 lira ile masaya oturmuyoruz. Biz masaya işçinin açlık sınırı olan 7 bin 785 lira ile oturuyoruz. Makul rakam herkese göre değişiyor**. Bizim önümüze getirsinler, Başkanlar Kurulu kararımızı verir ona göre hareket ederiz."

Atalay, önceki süreçlerde de olduğu, "Asgari Ücret Tespit Komisyonu ve Yüksek Hakem Kurulunun adil olmadığını dile getir(di)" ve "bunların 12 Eylül'den kalan sıkıntılı konular olduğunu" ileri sürdü. Komisyon'un da, "Öyle bir imkan olsa da **adil bir komisyon kurulsa ve tamamı asgari ücretlilerden oluşsa**" dileğinde bulundu. ¹⁶

Atalay'ın, AÜT Komisyonu'nun, Yüksek Hakem Kurulu gibi "12 Eylül'den kalan sıkıntılı konular" olduğu yolundaki görüşünü yinelemeyi sürdürmesi ve bu konuda bilgilendirilmemiş olması ilginçtir!

Daha ilginç olanı, Türk-İş'in resmî görüşü olduğunu sanmadığım, "tüm üyelerinin asgari ücretli işçiler olduğu bir komisyon" oluşturulması önerisidir.

Atalay ve adına konuştuğu Türk-İş, eğer Komisyon'un üçlü yapısını tartışmaya açan bu önerisini yetkili karar organlarında görüşüp tartışmış ve önerilerini oluşturmuş ise, şu iki

¹⁴ "Türk-İş Başkanlar Kurulu Ankara'da Toplandı", 8 Aralık 2022, Arşiv, Manşet, <https://www.turkis.org.tr/turk-is-baskanlar-kurulu-ankarada-toplandi-3/>;

"Türk-İş toplantısının sonuç bildirisi açıklandı: Asgari ücret mesajı", 08.12.2022 14:02, <https://www.birgun.net/haber/turk-is-toplantisinin-sonuc-bildirisi-aciklandi-asgari-ucet-mesaji-412899>.

¹⁵ <https://www.turkis.org.tr/atalayiscinin-memnun-olmayacagi-bir-rakama-ne-imza-atariz-ne-de-o-masaya-otururuz/>, 7 aralık 2022 arşiv, manşet

"İşte Türk-İş'in asgari ücrette pazarlığa başlayacağı rakam", Yayınlanma: 07 Aralık 2022 11:38, Güncelleme, 07 Aralık 2022 12:58; <https://www.dunya.com/ekonomi/iste-turk-is-in-asgari-ucette-pazarliga-baslayacagi-rakam-haberi-676425>;

07 Aralık 2022 Çarşamba, 09:48; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/galeri-milyonlarin-gozu-asgari-ucet-toplantisinde-pazarlik-8-bin-250-liradan-baslayacak-2009658>

07 Aralık 2022 Çarşamba, 11:30; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/son-dakika-turk-is-baskani-ergun-atalay-asgari-ucet-icin-masaya-oturacagi-rakami-acikladi->;

"Türk-İş'ten açıklama: Asgari ücretli sayısı düşürülsün, vergi diliminde ayrıma gidilsin", 08.12.2022 10:32; <https://www.birgun.net/haber/turk-is-ten-aciklama-asgari-ucetli-sayisi-dusurulsun-vergi-diliminde-ayrima-gidilsin-412874>.

¹⁶ a.k.

seçenekle karşı karşıyadır: 1) Önerisini daha geniş ve somut biçimde açıklamak; 2) Bunu yinelemekten vazgeçmek.

III. İLK TOPLANTI: 7 ARALIK, PERŞEMBE, 14:00

Komisyon'un, artık ÇSG Bakanı Bilgin değil, yeni Çalışma Genel Müdürü *Sadettin Akyıl* başkanlığında yaptığı basına kapalı ilk "resmî" toplantısında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yaptırdığı asgari ücret anketinin sonuçları paylaşıldı.

Türk-İş Genel Sekreteri, ilk toplantının ertesi gün yaptığı basın toplantısında, açıklamalarda bulundu.¹⁷

1. Komisyon'un, "Yasal Başkanı" Başkanlığında Toplanması

Öncelikle belirteyim ki, ÇSG Bakanlığı web sayfasında, AÜT Komisyonu'nun 7 Aralıkta yaptığı ilk toplantısı konusunda, ertesi gün ve izleyen günlerde (12 Aralıkta değil) hiçbir habere ve/yada basın açıklamasına yer verilmedi! Dolayısıyla, toplantıya ilişkin herhangi bir fotoğraf da konulmadı.¹⁸ Bu, Aralık 2021 ve Haziran 2022 süreçlerinden büsbütün farklı bir durumdur ve kanımca, toplantının Bakan Bilgin "Başkanlığında yapıldığı", daha doğrusu "açıldığı" yolundaki yanlıştan vazgeçilmiş olduğunun belirtilerinden biridir.

Nitekim, Türk-İş web sayfasında yer alan 7 Aralık günlü, kısa haberde, toplantıya Çalışma Genel Müdürü'nün Başkanlık yaptığı bilgisi yer alıyordu. Ve bunu doğrulayan ve kanıtlayan üç fotoğraf da eklenmişti! Haberin kısa olmasının yerinde nedeni ise, Asgari Ücret Yönetmeliği'nde öngörülen "gizlilik" kuralına uyulmuş olmasıdır. Çünkü, "Komisyondaki görüşmeler ve komisyon çalışmaları gizlidir" (m. 9/2). Bu yükümlülük, "Başkan, üyeler ve raportörler" için geçerlidir. Yanı sıra, "bu maddenin kapsamına giren kişi ve kuruluşlar (da,) bu görevleri dolayısıyla öğrendikleri her türlü bilgi ve belgeleri gizlemelidir."

Ne var ki "gizlilik" kuralı, görüşmelerin içeriğine girmeksizin, ÇSG Bakanlığı'nın web sayfasında, Komisyon'un ÇSGB Çalışma Genel Müdürü Başkanlığı'nda toplandığını duyurmaya engel değildi kuşkusuz!

İlk toplantı konusunda, TİSK web sayfasında da bir açıklama yapılmadı.¹⁹

"Tarihsel" tanımını hak ettiğini düşündüğüm Türk-İş web sayfasındaki altı cümlelik bu kısa haberi aynen aktarıyorum:

"Asgari Ücret Tespit Komisyonu, **Çalışma Genel Müdürü Sadettin AKYIL başkanlığında** ilk toplantısını gerçekleştirdi. Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Pevrul KAVLAK, TİSK Genel Sekreteri Akansel KOÇ ve diğer komisyon üyeleri katıldı.

Basına kapalı gerçekleşen toplantıda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın asgari ücret anketinin sonuçları komisyonla paylaşıldı.

¹⁷ 7 Aralık 2022, Arşiv, Manşet, <https://www.turkis.org.tr/askari-ucet-tespit-komisyonu-ilk-toplantisini-gerceklestirdi/>

¹⁸ <https://www.csqb.gov.tr/haberler>, Erişim: 12.12.2022.

Komisyon toplantılarının başlamasından önce ve sonlanmasına değil "günü gününe" izlediğim Bakanlık web sayfasında, ilk toplantıya ilişkin yalnızca değindiğim araştırma sonuçlarının aktarıldığı bilgisi vardı!

¹⁹ Sürecin başından itibaren bir tür "günlük" gibi yazmaya başladığım makalede, sürecin bu aşamasında iyi niyetli bir "erken dilek"te bulunmuştum:

Uyulması hiç de zor olmayan bu doğru ve yürürlükteki hukuka uygun yaklaşımın, aynı zamanda, Bakan'ın gerek Komisyon'un izleyen toplantılarında yaptığı "füllü" Başkanlığım", gerekse asgari ücret kararının ne yazık ki önceki iki süreçte aynı konuma giren Cumhurbaşkanı'nca açıklanması uygulamasının sona ereceğinin de belirtisi olmasını dilerim.

Toplantıda ayrıca işçi ve işveren tarafı ekonomik veriler doğrultusunda görüş ve taleplerini dile getirdi.

Komisyon, ikinci toplantısını 14 Aralık'ta yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ev sahipliğinde yapacak. (...)"²⁰

Türk-İş web sayfasına ne zaman eklendiği belirtilmeyen bu haberde, Başkan Akyıl'ın sağında ve solunda Komisyon'da işçi ve işveren kanatları üyelerini temsil eden Pevrul Kavlak ve Akansel Koç'un yer aldığı bir fotoğraf ile Komisyon'un diğer üyelerinin yer aldığı iki fotoğraf da eklenmişti.^{21, 22}

2. İlk Toplantı Sonrasında Yapılan Açıklamalar

Pevrul Kavlak, ilk toplantının ertesi gün 8 Aralık'ta düzenlediği basın toplantısında, 2022'deki artışlar konusunda değerlendirmeler yaptı. "Bugün itibariyle *günlük net asgari ücret* sadece 183 TL seviyesindedir" (yani aylık 183X30=5.4.90 / 5.500) diyerek, Başkanı olduğu sendikanın web sayfasında tam metni yayınlanan konuşmasında, kamuoyunu da bilgilendirmek amacıyla Türk-İş'in istem ve beklentilerini özetle şöyle sıraladı:

- "İşçiler olarak talebimiz '*yaşanabilir bir ücretin*' hep birlikte belirlenmesi";
- Alınacak "karar(ın) beklentileri karşıla(ması)"; "*Hayal kırıklığına yol açma(ması)*", "Geleceğe umutla bakılmasını sağla(ması)", "Çalışma barışı ve toplumsal huzur getir(mesi)";
- "... birlikte belirlenecek yeni asgari ücretin, *öncelikle insan onuruna yaraşır ve işçilerin geçimi rahatça sağlayacak* bir tutarda olması"; "Ekonomide rekabeti düşük ücretle sağlamak üzerine yaklaşımlar(ın) doğru" olmaması;
- "... ekonomik büyümenin sürdürülebilir" ve "kapsayıcı olması", "Çalışan kesimler(in), ülkede sağlanan *büyümeden, eşit biçimde pay* talep etmekte" olması; çünkü "... geçen yılın üçüncü çeyreğine göre sermayenin bu büyümeden aldığı pay, yüzde 54,6'dan yüzde 55'e yükselmişken, emeğin bu büyümeden aldığı pay(ın), yüzde 29,8'den yüzde 26,3'e gerilemiş" olması;
- "Asgari ücret çalışmalarında *ekonominin içinde bulunduğu durum(un) bahane olarak kabul edileme(mesi)*", "Hiçbir ekonomik gerekçe(nin), asgari ücretlilerin içinde bulunduğu yoksulluk şartlarını kapatama(ması)";
- "... *vergide kalıcı bir adaletin sağlanması*", "... vergi oranları ile gelir vergisi tarifesinde ücretliler lehine 'ayırım' yapılması(nın) gerekme(si)";
- "Asgari ücretin artırılması kadar önemli olan konu(nun), ülkemizde asgari ücretle çalışanların sayısının düşürülmesi" olması, bunun "yolu(nun) ise, sendikal

²⁰ "Asgari Ücret Tespit Komisyonu İlk Toplantısını Gerçekleştirdi", 7 Aralık 2022 Arşiv, Manşet; <https://www.turkis.org.tr/asgari-ucrer-tespit-komisyonu-ilk-toplantisini-gerceklestirdi/>; Erişim: 11.12.2022.

Belirtmeliyim ki TBB'nin 9 Aralık'ta düzenlediği "Emeğin Hukuku Kurultayı, 5" öncesi günlerde, asgari ücret konusunda basında ve özellikle ÇSGB, Türk-İş ve TİSK web sayfalarında yer alan haberleri 30 Kasım'dan, hatta öncesinden başlayıp 8 Aralık'a değin düzenli biçimde izlemeye özen göstermiş olmama karşın, "eklendiği saat" belirtilmeyen bu habere erişmiş değildim.

Kurultaydaki konuşmamda, hukuksuzlukların yıllardır sürdürülen birinden vazgeçilmiş olması nedeniyle Komisyon'un üç tarafına teşekkürlerimi iletme fırsatını kaçırmış oldum!

Dilerim, arkası gelir ve açıklamayı da Komisyon Başkanı yapar. Açıklama sonrasında, elbette ekonomik, sosyal ve "siyasal" değerlendirme ve eleştiriler yapılabilir.

²¹ <https://www.turkis.org.tr/asgari-ucrer-tespit-komisyonu-ilk-toplantisini-gerceklestirdi/>

²² Makalenin ikinci ve son bölümüne, bir tür "resmî Geçit" olmak üzere, Aralık 2021, Haziran-Temmuz 2022 ve Aralık 2022 asgari ücret süreçlerindeki dönüşümü görsel olarak simgeleyen, ÇSG Bakanlığı ile Türk-İş web sayfalarında yayınlanan fotoğrafları ekleyeceğim.

örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılarak *toplular pazarlık kapsamının genişletilmesi*” olması;

- “Ülkemizde sosyal adaletten çalışma barışından, refah toplumundan söz ed(ilecekse), “... *adil bölüşümden de söz etme(k) gerekmesi*;
- “Ülkemizde demokrasiden, barıştan, özgürlükten, insan haklarından söz ed(ilecekse)”, herkes için, insan onuruna yakışır bir yaşam iste(necekse), “... *hakça bir paylaşımdan da söz etme(k)*” gerekmesi.²³

Kavlak basın toplantısında yöneltilen, asgari ücret konusunda üçlü anlaşma sağlanamaması durumunda, yani “Türk-İş’in asgari ücret kararını imzalamaması seçeneği dışında ne yapacağı” sorusuna şu yanıtı verdi:

“Türk-İş’in imza atmama dışında bir şey yapma şansı” yoktur.

Kavlak gerekçe olarak, “Mevzuata göre toplu sözleşmelerdeki gibi bir grev sürecinin asgari ücret pazarlığında olmadığını” anlattı. Dolayısıyla da, asgari ücret kararının “oy çokluğu” durumunda, bir eylem olasılığının söz konusu olup olmamasına yönelik soruya verdiği yanıtı, iki cümle daha ekleyerek yineledi:

“Türk-İş’in imza atmamanın dışında bir eylem yapma şansı yok. Üçlü mutabakat olmazsa imza atmayacağız ve çıkıp açıklayacağız. Biz komisyonda sadece 5 kişiyiz.”²⁴

Kavlak’ın, Türk-İş’in imzalamadığı karara karşı “eylem yapma şansı” olmadığını açıklayan ve bunu 6356 sayılı yasada öngörülen “yasal grev” sürecinin koşullarına ilişkin kurullarla temellendiren görüşüne katılma olanağı yoktur. Asgari ücret sürecinde alınacak karara, elbette sayısız koşullarını titizlikle yerine getirerek “yasal grev” niteliğinde bir toplu eylemle tepki gösterme olanağı yoktur. Ama karara, hem içerik ve hem de biçim ile ilgili yetersiz ve hukuksuz yönlerini kapsamak üzere, “karşıoy yazısı” kaleme almanın dışında da²⁵ gösterilebilecek, dayanakları Anayasa’nın ve özellikle onaylayarak ulusalüstü nitelik kazandırdığımız ILO sözleşmelerinin güvencesinde olan başka demokratik toplu eylem olanakları bulunmaktadır.

Bakan **Bilgin** ilk toplantıyı izleyen günlerde, Bakanlık bütçesinin görüşüldüğü TBMM Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmada, “üçlü masa” olarak söz ettiği Komisyon’da görüşmelerin sürdüğünü belirtti ve araştırma sonuçlarını sundu. Türkiye’de çalışanların içerisinde asgari ücretlilerin oranının yüzde 60 değil, yüzde 38 civarında olduğu bilgisini paylaştı, ama bunun da “küçümsenecek bir rakam” (oran) olmadığını ekledi. Bu kez, “temel ücret” kavramından söz etmeksizin, “gerçekçi bir rakamla” (sayıyla) belirlenecek asgari ücretin, “asgari ücrete yakın çalışan, çalıştırılan emekçilerin ücretleri(nin) de yukarıya doğru çıkacağı” söyledi.²⁶

Atalay, bir sendika genel kurulunda yaptığı konuşmada; Türk-İş’in, “*ağzından bir rakam çıktığında o rakamdan aşağı inmeyeceğini*” bil(diği) için, “4 dönemdir asgari ücretle ilgili bir

²³ “Genel Başkanımız Kavlak, Türk-İş’te Basın Toplantısı Düzenledi”, 08/12/2022, <http://www.turkmetal.org.tr/haberler/flas-haberler/207657>;

²⁴ “Türk-İş Genel Sekreteri Kavlak’tan asgari ücret açıklaması: İmza atmamak dışında bir şey yapamayız”, 8 Aralık 2022, 11:53, <https://www.evrensel.net/haber/476466/turk-is-genel-sekreteri-kavlak-tan-asgari-ucret-aciklamasi-imza-atmamak-disinda-bir-sey-yapamayiz>

²⁵ Makalenin yazımının bu aşamasında, Kavlak’ın aktardığım bu açıklaması nedeniyle, herhangi bir eylem yapılmasa da, Türk-İş’in masadan çekilmekle yetineceğini, “karşıoy yazısı” bile yazmayacağını aklımın ucundan bile geçirmedim için böyle yazmışım!

²⁶ “Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Bağlı Kurumların 2023 Yılı Bütçeleri Genel Kurulda Kabul Edildi”, 09 Aralık 2022, Cuma, <https://www.csgb.gov.tr/haberler/calisma-ve-sosyal-guvenlik-bakanligi-ve-bagli-kurumlarin-2023-yili-butceleri-genel-kurulda-kabul-edildi/>

teklif sunm(ayıp), “Önce işveren ve devletin açıklamasını ist(ediklerini)”, kendilerinin “**asgari ücretle ilgili bir teklifi**” **olmadığını** belirtti. Açlık sınırının “üstünü” konuşacaklarını ve masada asgari ücretli işçi olması dileğini şöyle yineledi: “**8-9 olur, teklif önümüze bir gelsin.** İnşallah bu son olur, o masada *bir de asgari ücretli olur.*”

Üç kanattan gelen 5'er üyeli yapısıyla İş Hukukumuzda 28 Temmuz 1967'de kabul edilen 931 sayılı İş Kanunu ile 54 yıl önce giren AÜT Komisyonu'nun “12 Eylül'de getirildiği” yanlısını sürdüren, Türk-İş hukukçu ve uzmanlarının kendisini bilgilendirmediği anlaşılan Atalay, Komisyon konusundaki bu görüşünü şu sözleriyle bir kez daha yineledi:

“**12 Eylül'ün getirdiği bir sistem var.** Diyor ki ‘Asgari Ücret Tespit Komisyonu 15 kişiden oluşacak. 5 hükümet yetkilisi, 5 işveren, 5 işçi.’ **Bu sistem 41 senedir devam ediyor.** O masada asgari ücretli de olsun.”

Basın toplantısında “kamuoyuna gerçekleri anlat(tığını)” belirten **Kavlak** da, bir başka genel kurulda yaptığı konuşmada, “İçimize sinen bir rakam olursa, kararın altına imzamızı atarız. **İçimize sinmeyen bir rakam olursa, o masadan kalkarız**” dedi. Masada mücadele edecekleri “başka bir konu” olarak, “vergi oranlarıyla ilgili değişiklik tale(bi)”nin olduğunu da ekledi.²⁷

İki gün sonra, “Kocaeli Şubesinin 6. Olağan Genel Kurulunda konuşan Kavlak, 8 Aralıktaki basın toplantısını anımsatarak, Komisyonda asgari ücretin tutarı dışında bu sorunu da gündeme getireceklerini söyledi:

“... Kamuoyuna gerçekleri anlattım. Ancak dikkat ettiyseniz herkes asgari ücretin kaç lira olacağıyla meşgul. Elbette ki, insanlar yerden göğe kadar haklı. Biz de, **asgari ücretin insan onuruna yaraşır bir düzeyde olması için elimizden geleni yapacağız. İçimize sinen bir rakam olursa kararı imzalayacağız. Olmazsa hiç kuşkunuz olmasın o masadan kalkacağız.** Ancak değerli arkadaşlarım biz o masada başka bir konu için de mücadele edeceğiz. O masada bu kez hepimizin canını yakan, bizi canımızdan bezdiren **vergi oranlarıyla ilgili değişiklik talep edeceğiz.** Bu adaletsizliği giderin diyeceğiz. Yeter artık. Yeter. Canımıza tak etti diyeceğiz.”²⁸

Öte yandan, 12 Aralık'ta yapılan kabine toplantısında “öncelikli gündem” maddesinin “çalışma hayatına ilişkin yasal düzenlemeler” olacağı, masada “milyonlarca çalışanı ilgilendiren asgari ücret” sorununun da bulunacağı ileri sürülmüşse de,²⁹ Cumhurbaşkanlığı web sayfasında bu toplantıya ilişkin herhangi bir açıklama yapılmadı.

ÇSG Bakanı **Bilgin**, bir konferansta yaptığı konuşmada, “önemli bir kurum olduğuna dikkati çek(tiği)” asgari ücretin bu kez de uzlaşmayla belirleneceğine “inandığını”, bunu “ümit” ettiğini şöyle dile getirdi:

“... İnanıyorum ki bu ay gerçekleştireceğimiz asgari ücret görüşmeleri ile ilgili **işçi ve işveren taraflarıyla birlikte bir uzlaşma sağlayarak** Türkiye'nin asgari ücret düzenlemesini, diğer ücretlileri de rahatlatacak bir düzeyde uzlaşmayla dengeleyeceğiz.

²⁷ “Atalay, Yol-İş Sendikası Genel Kurulu'nda Çalışma Hayatına İlişkin Açıklamalarda Bulundu”, 10 Aralık 2022 Arşiv, Manşet, <https://www.turkis.org.tr/atalay-yol-is-sendikasi-genel-kurulunda-calisma-hayatina-iliskin-aciklamalarda-bulundu/>;

“TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay'dan asgari ücret açıklaması”, 10 Aralık 2022 Cumartesi, 15:30, <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/turk-is-baskani-ergun-atalaydan-asgari-ucret-aciklamasi-2010730>;

“Türk-İş'ten asgari ücret konusunda ‘vergi indirimi’ çıkışı”, 10.12.2022 14:13, <https://www.birgun.net/haber/turk-is-ten-asgari-ucret-konusunda-vergi-indirimi-cikisi-413146>

²⁸ “Kocaeli Şubemizin 6. Olağan Genel Kurulu Toplandı”, 10.12.2022, <https://www.turkmetal.org.tr/haber/kocaeli-subemizin-6-olagan-genel-kurulu-toplandi>

²⁹ “Gözler Kabine Toplantısı'nda: Masada asgari ücret ve EYT var”, 12 Aralık 2022 Pazartesi, 08:26; <https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/gozler-kabine-toplantisinda-masada-asgari-ucret-ve-eyt-var-2011151>

Geçen yıl da işçi ve işveren taraflarının birlikte imzaladığı geniş bir uzlaşmayla imzalamıştık. **Bu ay içerisinde yasal olarak imzalamamız lazım.** Bu defa da aynı şekilde geniş bir uzlaşmayla bunu gerçekleştiririz diye ümit ediyorum.”³⁰

Kuşkusuz, Bilgin’in asgari ücretin “bu ay” diyerek Aralık içinde “imzalamamız lazım” yolundaki görüşünü “yasal zorunluluk” bulunduğu gerekçesine dayandırmış olması doğru değildir. Haziran 2022 süreci sırasında da aynı yanılgıya düşmüştü ve Türk-İş Genel Başkanı da kendisine sorduğunu belirterek bu yanılgıyı yinelemişti... Asgari ücretin her yılın Aralık ayında belirlenmesi, yasal zorunluluk değil, yerleşik bir uygulamadır. Ama enflasyon, yalnızca asgari ücreti eritmedi, bu geleneği de yendi!

7 Aralık toplantısı sonrasında yapılan açıklamalardan altı çizilmesi gereken iki nokta vardır:

- 1) Türk-İş, asgari ücretin tutarıyla ilgili bir sayı söylememekle birlikte, Genel Başkan “8-9 olur” diyerek, bu sayısı ağzından kaçırmıştır.
- 2) “8”, yani 8.000 TL, 30 Kasım’da açıklanan açlık sınırının 215 TL üstünde olan bir sayıdır. “9”, yani 9.000 TL ise, Atalay’ın Komisyon’un 20 Aralık’taki üçüncü toplantısı sonlarında açıkladığı sayıdır, tutardır...

III. İKİNCİ TOPLANTI: 14 ARALIK, ÇARŞAMBA, 14:00

Türk-İş, basına kapalı yapılan ve yaklaşık 2,5 saat sürdüğü belirtilen ikinci toplantı konusunda da ilk toplantıdakine benzer kısa bir açıklamada bulundu. Farkı, *Kavlak*’ın yaptığı aşağıdaki açıklamaya yer verilmesiydi:

“Rakam konuşulmadı, artık herhalde son toplantıda konuşuruz. Bundan sonraki toplantı son mu olur bilmiyorum ama artık yavaş yavaş rakam konuşulacaktır. Bizim istediğimiz verilerin bir kısmı geldi bir kısmını alacağız. **Son toplantıda inşallah rakam gelir, gelir gelmez de sizlerle paylaşacağız.** Değerlendirmeyi kendi yönetim kurulumuzla, TÜRK İŞ yönetimi ile yarın sabah değerlendirip, kamuoyuna yarın açıklama yapacağız.”³¹

Bir habere göre ise, TİSK Genel Sekreteri *Akansel Koç* “**Nihai rakam için yeniden toplanacağız**” dedi.³² Yani Komisyon, üçüncü toplantı için, kararını almıştı, ama bu açıklamalardan anlaşıldığına göre tarihi belli değildi.

Bir başka habere göre de, “ağır, orta ve hafif işlerde çalışan bir işçinin asgari geçim tutarını hesaplamak istemeyen” **TÜİK, işçi kanadının istediği bilgileri “sorumluluk altına girdikleri” gerekçesiyle vermeyi reddetmişti.** Kavlak da buna itirazda bulunup, Bakan’dan “devreye girmesini, hesaplamanın yapılmasını istemişti.”³³

³⁰ “Bakan Bilgin, ‘Eğitimli Çocuk Bakıcılarının Teşviki Yoluyla Kayıtlı Kadın İstihdamının Desteklenmesi Projesi’nin Kapanış Konferansı’na Katıldı”, 14 Aralık 2022, Çarşamba, <https://www.csgb.gov.tr/haberler/bakan-bilgin-egitimli-cocuk-bakicilarinin-tesviki-yoluyla-kayitli-kadin-istihdaminin-desteklenmesi-projesi-nin-kapanis-konferansi-na-katildi/>;

14.12.2022 14:12, <https://www.birgun.net/haber/bakan-bilgin-den-eyt-aciklamasi-istifade-edecek-insanlarin-tamamini-kapsayacak-413610>

³¹ “Asgari Ücret Tespit Komisyonu İkinci Toplantısını Gerçekleştirdi”, 14 Aralık 2022, Arşiv, Manşet; <https://www.turkis.org.tr/asgari-ucet-tespit-komisyonu-ikinci-toplantisini-gerceklestirdi/>

³² “Asgari ücret zammıyla ilgili kritik toplantı sona erdi”, Yayımlama, 14 Aralık 2022 14:29, Güncelleme, 14 Aralık 2022 22:45, <https://www.dunya.com/ekonomi/asgari-ucet-zammiyla-ilgili-kritik-toplanti-sona-erdi-haberi-677348>

³³ Mustafa Çakır, “TÜİK, asgari geçim tutarını hesaplamak istemedi”, 15 Aralık 2022 Perşembe, 04:00, <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/tuik-asgari-gecim-tutarini-hesaplamak-istemedi-2012111>

Toplantı sonrası TİSK Genel Sekreteri Akansel Koç ile birlikte konuşma yapan Kavlak, “Burada yapılan sunumları, Türk-İş yönetimiyle değerlendirip açıklama yapacağız” dedi. Kavlak, üçüncü toplantının tarihiyle ilgili soruya şu yanıtı verdi: “Belirlemedik. Muhtemelen önümüzdeki haftaya sarkar diye düşünüyorum. Eğer erken gelirse dördüncü toplantıyı gerçekleştiririz.”

TİSK Genel Sekreteri Koç da rakam konuşulmadığını, talep ettikleri ek bilgilerin hazırlanmasının ardından tekrar bir araya geleceklerini söyledi. “Asgari ücret işveren desteği” ile ilgili soru üzerine Koç, “Burada daha önceki yıllarda olduğu gibi asgari ücret işveren desteği de yine bu yıl masada” ifadelerini kullandı.³⁴

Cumhurbaşkanı, toplantının ertesi gün, EYT ve asgari ücret konularına ilişkin kısa cümlelerle şu açıklamada bulundu:

*“Asgari ücret meselesiyle ilgili çalışmalar da aynı şekilde zaten yoğun bir şekilde devam ediyor. 2023’e bu iki önemli konuyu masamızın üzerinden kaldırarak girelim diyoruz. Çalışma bu istikamette devam ediyor. İnşallah güzel bir neticeye varır ve böylece de adımı atarız.”*³⁵

Üçüncü toplantı tarihi ve saatinin belirlendiği, 16 Aralık haberlerinde yer aldı. Asgari ücret tutarıyla ilgili sayının gündeme getirileceği bu toplantı, 20 Aralık Salı günü saat 14:00’te ve yine Bakanlık’ta yapılacaktı. Dördüncü toplantının da, en kısa sürede yapılmasının beklendiği eklendi.³⁶

İktidar yanlısı bir gazetenin 17 Aralık günlü haberine göre, “Bakan Bilgin liderliğinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde yürütülen çalışmaların ardından belli olacak net ve brüt rakam Başkan Erdoğan tarafından kamuoyu ile paylaşılacak(tır).” **Bilgin** de, “2023 asgari ücret zammı ile ilgili açıklamasında, ‘**Komisyon çalışmalarını sürdürürken bir rakam telaffuz etmem zaten yakışık almaz, asgari ücrette biz emekçilerimizden yana tavır alacağız**’ ifadelerine yer vermişti.”³⁷

Aynı gün Bakan **Bilgin**, AKP’nin Erzurum İl Başkanlığı’na yaptığı ziyarette, üçüncü toplantıda uzlaşmaya varacaklarını güvenli bir dille şöyle belirtti:

*“Salı günü asgari ücretin müzakeresinde **uzlaşmaya varacağız**. Emekçilerimizin beklediği, işverenlerimizin de ödeyebileceği bir ücret seviyesinde **uzlaşma sağlayacağız**. Asgari ücret sosyal devletin çalışanları koruduğu bir ücrettir. Evet asgari ücreti devlet vermez, işverenler verir ama işçilerini koruyacak bir asgari ücret rakamında **uzlaşmayı devlet belirler**. Bizim de burada **temel fonksiyonumuz budur**. Birçok sorunu çözdük, bunları da çözeceğiz.”*³⁸

³⁴ a.k.

³⁵ “Asgari ücret zammı ve EYT ile ilgili Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan açıklama”, Yayınlama, 15 Aralık 2022 13:05, Güncelleme, 15 Aralık 2022 17:12; <https://www.dunya.com/gundem/asgari-ucret-zammi-ve-eyt-ile-ilgili-cumhurbaskani-erdogandan-aciklama-haberi-677500>

³⁶ “2023 asgari ücret zammı ile ilgili kritik tarih belli oldu”, Yayınlama, 16 Aralık 2022 11:23, Güncelleme, 16 Aralık 2022 14:54; <https://www.dunya.com/ekonomi/2023-asgari-ucret-zammi-ile-ilgili-kritik-tarih-belli-oldu-haberi-677644>

³⁷ “Asgari Ücret Tespit Komisyonu 3. Toplantısı ne zaman? 2023 Asgari ücret zam oranı ne olacak?”, 17 Aralık 2022 Cumartesi 00:59 | Son Güncelleme: 17 Aralık 2022 Cumartesi 00:59, <https://www.aksam.com.tr/trend/asgari-ucret-tespit-komisyonu-3-toplantisi-ne-zaman-2023-asgari-ucret-zam-orani-ne-olacak/haber-1327645>

³⁸ “Bakan Bilgin: Salı günü asgari ücretin müzakeresinde uzlaşmaya varacağız”, 17.12.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/search/?s=asgari+ucret>

Bilgin, 20 Aralık “salı gününden sonra Türkiye için olumlu bir uzlaşma haberini paylaşacaklarını ümit etti(ğini)” belirtti. Açıklamalarını, “Emekçilerimizi koruyan, onları tatmin eden onların hayat şartlarını aşmalarına katkı yapacak bir ücret seviyesinde, Türkiye rahat bir nefes alır diye düşünüyorum” diyerek sürdürdü.

Bakan Bilgin’in, Komisyon’un devlet kanadının, “müdahale etmeyi” de kapsayan uzlaştırıcı rolüne vurguda bulunduğu aşağıdaki sözlerini, asgari ücret tutarı konusunda anlaşma sağlanamadığının ön belirtileri olarak değerlendirmek olanaklıdır:

“O komisyonda eğer bir işçi ve işveren arasında rakamlarda farklılık olursa, **uzlaşma durumu ortaya çıkmazsa oraya biz müdahale ederiz**. Onları uzlaştırmaya çalışırız. **Nerde uzlaştırırız, emekçilerimizin rahat nefes alacağı seviyeden işverenlerimizin de ödeyebilecekleri rakamdan**. İşverenlerimizi biraz zorlarız, ödeyebilecekleri rakama getiririz ama işçilerimizin mutlaka refahına katkı yapacak rahat nefes almalarını sağlayacak bir oran. Onu biz belirlemiyoruz.”³⁹

Kavlak, üçüncü toplantıdan üç gün önce yapılan bir şube genel kurulundaki konuşmasında, daha önce de dile getirdiği bir konu, yani asgari ücret masasında tutarının yanı sıra başka bir sorun için de “mücadele edeceğiz” diyerek, işçilerden destek istedi:

“Biz o masada başka bir sorun için de mücadele edeceğiz. O masada bu kez, hepimizin canını yakan, canından bezdiren, **vergi oranlarıyla ilgili değişiklik talep edeceğiz**. **‘Bu adaletsizliği giderin’ diyeceğiz**. **‘Yeter artık canımıza tak etti’ diyeceğiz**.”

“Vergi oranları ile gelir vergisi tarifesinde emekçiler lehine düzenlemeler istiyoruz. İşte, o masada bunların mücadelesini vereceğiz ama o masada yalnız olmayacağız. O masada sizler de bizimle olacaksınız, güç vereceksiniz.”⁴⁰

Böylece Kavlak, daha önce de belirttiği görüşleri doğrultusunda, “mücadele”yi eylemlerle alanlarda değil, söylemlerle Komisyon’da yapacaklarını yinelemiş olmaktadır.

Bakan **Bilgin** ise, üçüncü toplantı öncesinde Erzurum’da konuştu. Belirlenecek asgari ücret tutarı konusunda sağlanacak uzlaşmanın işverenler için “ödenebilir”, işçiler için de “nefes aldırabilecek” düzeyde olması gerektiğini belirtti. Yanı sıra, “enflasyon üstü ortam” olarak tanımladığı ve “konjonktürel durum” olduğunu ileri sürdüğü yüksek enflasyonun yarattığı “tahribat”ın da sosyal politika önlemleriyle giderilmesinin görevi olduğunu ekledi ve uzlaşma sağlanacağı umudunu da yineledi:

“**İşverenlerimizin ve işletmelerimizin ödeyebileceği** bir ücret seviyesi olması. İşletme olmazsa, işveren olmazsa işçi olmaz. **İşçimize rahat nefes aldırarak, tahribatı onararak** bir asgari ücret seviyesinin de bu uzlaşmada belirlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.”

“**Salı günü asgari ücretin müzakeresinde uzlaşmaya varacağız**. Emekçilerimizin beklediği, işverenlerimizin de ödeyebileceği bir ücret seviyesinde uzlaşma sağlayacağız.”⁴¹

Anadolu Ajansı kaynaklı bu haber, benzer alıntılarla gazetelerde de yer aldı (“Bakan Bilgin’den asgari ücret açıklaması: Salı günü uzlaşmaya varacağız”, 17.12.2022 15:26, <https://www.birgun.net/haber/bakan-bilgin-den-asgari-ucret-aciklamasi-sali-gunu-uzlasmaya-varacagiz-413994>).

³⁹ “Bakan Bilgin: Salı günü asgari ücretin müzakeresinde uzlaşmaya varacağız”, 17.12.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/search/?s=asgari+ucret>

⁴⁰ “Türk-İş Genel Sekreteri Kavlak’tan asgari ücret açıklaması”, 17.12.2022 12:41, <https://www.birgun.net/haber/turk-is-genel-sekreteri-kavlak-tan-asgari-ucret-aciklamasi-413982>

⁴¹ “Son dakika: Bakan Bilgin’den EYT ve asgari ücret açıklaması”, 18. Aralık 2022,Pazar, 11:40, <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/son-dakika-bakan-bilginden-eyt-ve-asgari-ucret-aciklamasi-;>

“Asgari ücret neden bu kadar Türkiye’nin gündemine geliyor. Çünkü Türkiye enflasyon üstü ortamda yaşıyor. Bu konjonktürel bir durumdur. Bu geçecektir ama bu konjonktürel durumun da verdiği tahribatlar vardır. **Bunları onarmak, tahribatların meydana getirdiği zararları ortadan kaldırmak, bizim sosyal politika tedbirleriyle yapacağımız işlerdir.**”⁴²

Türk-İş Komisyon temsilcilerinin başkanı **Kavlak**, 18 Aralık’ta Bursa’da, “İçimize sinen rakam olmazsa masadan kalkacağız” diyerek, önceki görüşlerini yineledi. Ekonomik krizin bedelinin emekçilere ödettilerine vurgu yaptığı konuşmasında, bu kez işçileri “meydanlara çağırma”dan söz edip destek istedi. Ama bu çağrı, durum ve koşullar “gerektirirse” yapılacaktır:

“**Yaşanan krizin bedelini yine biz ödüyoruz.** Herkes şunu iyi bilsin, bu ülkede emekçinin krizi var. İşçinin, memurun, emeklinin, küçük esnafın, dar ve sabit ücretlinin krizi var. **Bu kriz bizim krizimiz. Biz yoksullaştık. Biz kaybettik.** Bu krizin bedelini biz ödedik.”

“Asgari ücretin insan onuruna yaraşır düzeyde olması için elimizden geleni yapacağız. **İçimize sinen bir rakam** olursa, kararı imzalayacağız, **olmazsa** hiç kuşkunuz olmasın, o **masadan kalkacağız.**”

“O masada bunların mücadelesini vereceğiz ama o masada yalnız olmayacağız. **O masada sizler de bizimle olacaksınız, güç vereceksiniz. Gerekirse sizi meydanlara çağıracağız. Gelecek misiniz? O halde düşün peşimize.**”⁴³

İlk toplantının ertesi gün 8 Aralık’ta yaptığı basın toplantısında yöneltilen bir soru üzerine, “masada uzlaşma olmaması” durumunda kararı imzalamama dışında **“bir eylem yapma şansı yok”** diyen Kavlak’ın, bundan on gün sonra ve üçüncü toplantıdan iki gün önce, yani henüz Türk-İş’in “içine sinecek” bir asgari ücret tutarının açıklanmadığı bir aşamada, “gerektirirse” diyerek “meydanlara gelme çağrısı” yapmış olmasını, uzlaşma olasılığının azaldığının ve bu olasılığa salt “masadan kalkmakla” sınırlı bir tepki gösterilmeyeceğinin ön belirtisi olarak değerlendirmek olanaklıdır.

20 Aralık’taki üçüncü toplantı öncesinde basında, toplantıda Bakanlıklardan beklenen ek ve TÜİK’in iletmediği ekonomik verilerin görüşüleceği, “toplantının ardından da sürecin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a taşınacağı yorumları(nın) yapıldığı” yolunda bazı haberler yer aldı.⁴⁴

Buna karşılık bir başka haberde, Bakan **Bilgin**’in asgari ücretin tutarı ve Komisyon’da uzlaşmanın sağlanacağı konularındaki açıklamalarına yer verildi:

“Yarın asgari ücret toplantısı var toplantıdan sonra uzlaşmaya varacağımızı daha önce dile getirdim. Ümit ediyorum hem işçilerimizin beklentilerini hem de işverenlerimizin ödeyebileceği bir sınırdaki bir beklentiyi gerçekleştirmiş oluruz.”⁴⁵

⁴² “Bakan Bilgin, Erzurum’da Temaslarda Bulundu”, 18 Aralık 2022, Pazar, Erzurum, Türkiye, <https://www.csgeb.gov.tr/haberler/bakan-bilgin-erzurum-da-temaslarda-bulundu/>

⁴³ “Asgari ücret toplantısı öncesi TÜRK-İŞ iktidara rest çekti: ‘Masadan kalkarız’”, Mustafa Çakır, 18 Aralık 2022 Pazar, 02:00, <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/asgari-ucret-toplantisi-oncesi-turk-is-iktidara-rest-cektiler-masadan-kalkariz-2013014>

⁴⁴ “Asgari ücrette son viraj”, ANKARA / Cumhuriyet, 19 Aralık 2022 Pazartesi, 02:00; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/asgari-ucrette-son-viraj-2013263>

⁴⁵ “Bakan Vedat Bilgin’den asgari ücret açıklaması”, 19 Aralık 2022 Pazartesi, 13:49; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/bakan-vedat-bilgin-den-asgari-ucret-aciklamasi-2013425>

Yarın Asgari Ücret Komisyonumuz toplanacak, toplantıdan sonra da yeniden varılan noktayı, *inşallah uzlaşma noktasını buluruz, değerlendireceğiz ve bir karara varacağız*. Varacağımız kararı daha önce de birkaç defa belirttim. İşverenlerimizin ödeyebileceği ama emekçilerimizin rahat nefes alabileceği rakama ulaşacağımızı düşünüyorum. Hedefimiz o, onu gerçekleştirmeyi amaçlıyoruz.”⁴⁶

“Bizim *ücret politikamız* da buna dayanmaktadır, *asgari ücret politikamız* da bu stratejiye dayanmaktadır. *En alttaki ücretleri yukarıya doğru tırmandırmak, yukarıdakileri daha yukarıya tırmandırmak, dolayısıyla ücretlilerin milli gelirden aldığı payı artırmak*, siyasetimizin özetini böyle yapabiliriz.”⁴⁷

Kanımca bu görüşler, bir süredir konuşmalarında olumlu bir yaklaşımla dile getirdiği anlaşma sağlanması “ümit” ve “beklentisi” olarak değerlendirme ötesinde anlam taşır. “Karara varacağız” demiş olmasını üstü kapalı bir “telkin” olarak yorumlamak, uzlaşma beklentisinin gerçekleşmemesi durumunda Komisyon’un devlet kanadının (ve hatta Cumhurbaşkanı’nın da) devreye girmesi olasılığının bulunduğu, sonuç olarak süreci daha fazla uzatmayıp noktalamak niyeti taşıdığı yolunda değerlendirmek olanaklıdır.

Kuşkusuz, uzlaşma koşullu gibi görünse de, üçüncü toplantıdan bir gün önce, sürecin beklenen ekonomik ve sosyal verilerin Komisyon’a iletilmediği, önerilerin de açıklanmadığı bir aşamasında, “bir karara varacağız” demek, yürürlükteki asgari ücret hukukunda yeri olmayan “siyasal” bir söylemdir. Çünkü, ister oybirliği isterse toplantı ve karar yetersayısı ile olsun, bu konuda karara varacak olan, “kesin kararı” alacak olan, ancak ve yalnız Komisyon’dur. Komisyon üyesi olmayan Bakan, perde arkasında bazı girişimlerde bulunabilir, her üç kanadın temsilcileri ile görüşmeler yapabilir. Bunun tersi de olanaklıdır, yani Komisyon’un emek ve sermaye kanatlarını temsil eden tarafları da, önceki süreçlerde bazı örnekleri görüldüğü gibi, ÇSG Bakanı ve Cumhurbaşkanı ile görüşebilir... Ama ÇSG Bakanı’nın, kamuoyuna yönelik benzer açıklamalar yapması, Komisyon çalışmalarına politik bir “müdahale”dir.

Bakan Bilgin'den ‘EYT’ ve ‘asgari ücret’ açıklaması: ‘İnşallah uzlaşma noktasını buluruz’”, DHA, 19 Aralık 2022 Pazartesi, 17:01; <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/bakan-bilginden-eyt-ve-asgari-ucret-aciklamasi-insallah-uzlasma-noktasini-buluruz-2013493>;

⁴⁶ “Bakan Bilgin, Bayburt’ta Ziyaretlerde Bulundu”, 20 Aralık 2022, Salı, Bayburt, Türkiye, <https://www.csgeb.gov.tr/haberler/bakan-bilgin-bayburt-ta-ziyaretlerde-bulundu-1/>

⁴⁷ a.k.